

Colocvii critice

În cercul strâmt (nu întotdeauna petrecut de norocul „sorocit”) al criticii românești de teatru și-a găsit locul, la început de martie, o manifestare cu numele Colocviile Secțiunii AICT-UNITER. Întâlnirile au fost găzduite de proaspăt renovatul sediu al Muzeului Literaturii. Sala ni s-a părut cumva simbolică: în fața mulțimii de scaune – când mai pline, când dimpotrivă – se aflau, de-a dreapta și de-a stânga mesei referenților și parcă aparținând unui decor involuntar dar emblematic, un jilț de mahon sculptat și o veche tiparniță, cu aspectul unui scaun de tortură medieval. Să fi fost oare alăturarea cu pricina o aluzie subtilă la însăși condiția criticului de teatru sau doar imaginația, stârnită de o primăvară belalie, ne joacă feste?

Ceea ce știm sigur este că, de această dată, tema dezbaterilor a fost una autoapreciativă – a „stării” actuale. Și asta ne face să exclamăm entuziast: halal! Interes merită și faptul că acest prim pas al colocviilor se înscrie într-o serie mai lungă, pe care o sperăm la fel de interesantă și, pe cât posibil, contrazicând dictonul cu „vorba lungă...”

Proiectul a fost structurat pe patru secțiuni: Istorie teatrală, Secretariat literar (considerat tot un „ochi critic”, însă din interior), Jurnalism și Teorie teatrală.

„Foaia de temperatură” care s-a dorit și a reușit să fie această inițiativă (datorată, ca și sintagma citată, Mirunei Runcan) a avut – cum era de așteptat – și

puncte fierbinți. Printre ele, acela referitor la statutul secretarului literar. În acest sens au prezentat opinii scrise Alina Moldovan-Massaci (de la „proaspătul” Teatru Unu) și Visky András (de la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj). Tânăra colegă, aflată, ca mulți dintre noi, la un început de carieră ce justifică nedumerirea, își exprima deruta cu privire la contradicția dintre termenii „secretar” și „literar”. Ne-am dat seama în cursul discuțiilor ce au urmat că, de fapt, confuzia nu se datora lipsei sale de experiență, ci altor lipsuri, între care aceea legată de reactualizarea acestei „fișe de post”. Chiar dacă unele aspecte au fost limpezite, problema rămâne a fi soluționată „cândva”, probabil în urma multor altor eforturi. Oricum, un posibil algoritm l-a oferit celălalt referent, conturând câteva date importante ale experienței sale de unic (în România) secretar literar-dramaturg, specializat după tipicul german.

Au mai fost și alte momente care au produs o stare de emulație, provocând fluxul ideilor. Ele s-au situat mai ales în perimetrul Teoriei teatrale (spre pildă, discursul Alinei Cadariu-Nelega despre „Corporalitatea cuvântului teatral” sau cel al lui Marian Popescu referitor la „Teatrul ca prizonier de lux”), dar și în spațiul Jurnalismului „de profil” (cum ar fi intervenția documentată, necesară și ironică a Mirunei Runcan pe tema „Etica și critica teatrală” sau propunerea lui Victor Scoradeț de a afla cauzele „crizei

de modele” cu care criticul găsește că ne confruntăm).

Dar, pentru că se cade să punem și un accent... critic, aș aminti o dureroasă omisiune pe care a făcut-o Saviana Stănescu în lista, de altfel amplă, a cotidianelor care au rubrică de teatru. A fost ignorat, desigur neintenționat, ziarul „Azi”; or, pe lângă informațiile furnizate în coloanele zilnice, acesta oferă cititorilor săi trei suplimente culturale, între care „Rampa”, singurul săptămânal de informație și opinie teatrală din peisajul actual.

În finalul dezbaterilor s-au profilat patru viitoare subiecte de abordat: problemele învățământului teatral (cu aplicație exclusiv la Teatologie), relația Teatru-Imagine, starea textului de teatru și raporturile sale cu scena și muzica văzută ca parte integrantă a spectacolului, nu ca simplă ilustrație (aici vor fi invitați compozitori de muzică „teatrală” deja cunoscuți: Iosif Herțea, Dorina Crișan-Rusu etc.). S-a propus chiar organizarea acestor întâlniri la un interval de timp regulat, ceea ce e de natură să dea speranțe tuturor. Încheierea în notă optimistă n-a aparținut doar „colocviilor”, care și-au atins scopul de a oferi o radiografie „la zi” și de a pune în lumină zone nevralgice, ci s-a transferat și asupra materialului de față. Așteptăm cu interes ce va fi să fie.

MĂDĂLINA TULINESCU

IOARTEA UNUI ARTIST

BEATE FREDANOV: o profesoară-actriță

Beate Fredanov a fost o **doamnă** care ținea mult la titlul de **tovarășă**. Persecuțiile antisemite din tinerețea ei de la Cernăuți, priveliștea nazismului din timpul studiilor la Viena au dirijat-o spre comunism, din care ea a făcut o ideologie și o estetică personală, fără prea multe puncte de contact cu structurile oficiale, pe care le-a slujit totuși cu un devotament onest. În anii '80, în Teatrul „Bulandra”, perioada când Beate Fredanov „fusesse la putere” era evocată cu zâmbete și anecdote care nu aveau nimic sinistru și obsedant în ele. Împreună cu doamna Bulandra și Jules Cazaban asigurase inserția teatrului în structurile de propagandă, păstrându-i

nealterată forța artistică. Știința compromisului, care i-a caracterizat activitatea publică, nu a dat subproduse înjosoare.

Nu a fost din categoria acelor actrițe care să **poată** totul, dar ceea ce putea, **facea** extraordinar, și rolurile ei secundare aveau un desen atât de precis, încât deveneau memorabile.

Dar mai presus de orice s-a exprimat ca profesoară de actorie. Avea intuiție teatrală și o severitate izvorâtă din corectitudine care îi asigurau un statut superior în orice colectiv s-ar fi aflat și indiferent de poziția concretă în ierarhie. Doamna Beate era întrebată și ascultată în mai toate problemele vieții teatrului, chiar de către acei care nu o iubeau. Singură într-o casă mare și înghețată, cu vederea într-un continuu și inexorabil declin, doamna Beate a decis să-și părăsească tovarășii de scenă și, pe la sfârșitul anilor '80, a rămas în Germania. La Teatrul „Bulandra”, ședința de excludere din partid a căpătat tonuri atât de laudative, încât „tovarășă” de la sector le-a atras atenția foștilor studenți ai „fugitei” că ședința este de excludere, nu de primire în partid.

Dar doamna Beate Fredanov nu

putea, nu poate fi exclusă din partidul oamenilor demni, generoși cu știința și talentul lor, partid neîmpărțit în sectoare separate pentru vii și morți.

MAGDALENA BOIANGIU